

Clubarbitrage

**Routeboek
van protest naar Fair-Play**

nederlandse basketball bond

Augustus 2018

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	2
1. INLEIDING	3
2. STRUCTUUR EN ORGANISATIE	4
2.1. De arbitragecommissie	4
2.2. Arbitrageactiviteiten	5
2.3. Beschrijven in het Clubarbitrageplan	6
3. KLIMAAT, CULTUUR, SPORTIVITEIT EN RESPECT	7
3.1. Communicatie	7
3.2. Klimaat	9
3.3. Spelregels	10
3.4. Tevredenheid van de scheidsrechters	11
3.5. Beschrijven in het Clubarbitrageplan	12
4. WERVING EN OPLEIDING	13
4.1. Werving	13
4.2. Eerste wedstrijd(en)	14
4.3. Opleidingen	14
4.4. Beschrijven in het Clubarbitrageplan	16
5. BEGELEIDING EN DOORWIKKELING	17
5.1. Coaching	17
5.2. Beschrijven in het Clubarbitrageplan	18
6. SCHEIDSRECHTERSPLANNING	19
6.1. Juiste scheidsrechter op de juiste plaats	19
6.2. Beschrijven in het Clubarbitrageplan	20
7. ARBITRAGEPROOF	21

1. Inleiding

Basketball zit in ons, het verbindt ons. Wekelijks zijn honderden verenigingen druk om wedstrijden gespeeld te krijgen. Zalen worden afgehuurd, trainers/coaches worden opgeleid en teams samengesteld. Maar waarom willen toch maar zo weinig basketballers scheidsrechter worden?

Het Routeboek van protest naar sportiviteit en respect gaat jullie helpen richting te geven aan het arbitragebeleid van jullie vereniging. Wist je bijvoorbeeld dat de grootste ergernissen van de basketbalsport arbitrage gerelateerd zijn? Zo ergert 62% van de basketballers zich aan het commentaar op de scheidsrechters en hetzelfde percentage vindt de spelregelkennis te laag onder basketballers.

Het is tijd voor actie!

Een vereniging is verantwoordelijk voor veel arbitragethema's en arbitrageactiviteiten, zoals werving, scholing begeleiding, doorstroming, etc. De vereniging maakt beleid op arbitrage en voert arbitrageactiviteiten uit. Dit alles noemen we *clubarbitrage*.

Elke vereniging doet (bewust of onbewust) aan: scheidsrechters worden opgeleid, aangewezen en soms ook begeleid. Het helpt wanneer een arbitragecommissie binnen de vereniging de verantwoordelijkheid voor de clubarbitrage op zich neemt.

In dit routeboek nemen we de vereniging mee naar hoe zij het arbitragebeleid in de vereniging vorm kunnen geven en welke plek arbitrage inneemt in relatie tot sportiviteit en respect. Het routeboek is ingestoken met het idee dat het tijd is voor actie, maar dat niet elke vereniging het wiel opnieuw hoeft uit te vinden. Dit routeboek deelt dan ook ideeën van andere verenigingen, waar alle verenigingen zijn voordeel mee kan doen.

Goed opgeleide verenigingsofficials (scheidsrechters, tafellofficials en begeleiders) dragen bij aan een plezierig verloop van wedstrijden en daarmee aan sportiviteit en respect binnen de vereniging. Door de juiste arbitrageactiviteiten te ondernemen wordt structuur gegeven aan de arbitrageactiviteiten en zal het plezier bij officials en spelers toenemen, en is de kans op behoud behoorlijk groter.

Het clubarbitrageplan beschrijft alle arbitrageactiviteiten die een vereniging onderneemt, het is dan ook geen vaststaand document. Dit routeboek levert mogelijke input voor een clubarbitrageplan. Eigen initiatieven maken het clubarbitrageplan compleet. Aan het eind van elk hoofdstuk in het Routeboek staat vermeld wat een verenigingen kan vermelden in het clubarbitrageplan. Waak ervoor dat het clubarbitrageplan geen lang document wordt, maar kort vertelt wat een vereniging wil en hoe deze dat gaat doen.

De NBB kan helpen bij het opzetten van een clubarbitrageplan. Wil je hulp bij het opstellen of uitvoeren van het clubarbitrageplan, neem dan contact op met arbitrage@basketball.nl.

2. Structuur en organisatie

Clubarbitrage is het beleid op arbitrage in de vereniging en de uitvoering van arbitrageactiviteiten. Vaak doet een club al veel rondom clubarbitrage: scheidsrechters worden opgeleid, aangewezen en soms ook begeleid. Het is belangrijk dat iemand (bij voorkeur een groep) binnen de vereniging de verantwoordelijkheid voor de clubarbitrage op zich neemt, deze groep komt met een voorstel voor een Clubarbitrageplan.

2.1. De arbitragecommissie

Tip 1: Instellen arbitragecommissie

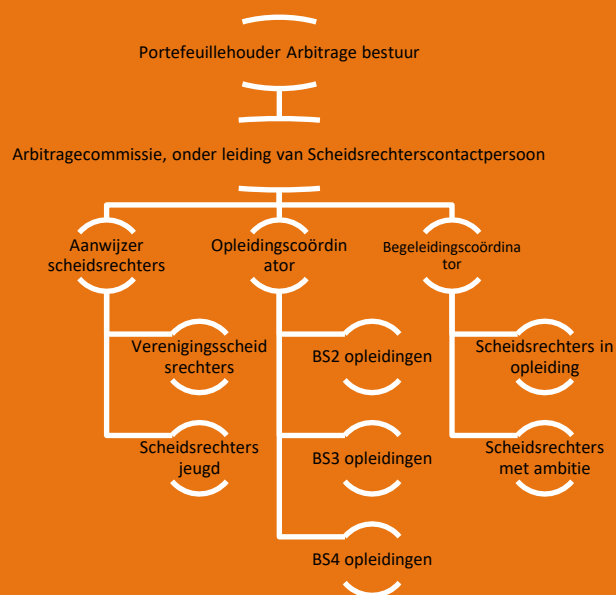
Een arbitragecommissie is uitvoerder en bewaker van het clubarbitrageplan. In het [Factsheet instellen arbitragecommissie](#) is een voorbeeld weergegeven van personen die plaats kunnen nemen in een arbitragecommissie. Wanneer de vereniging in beeld heeft welke posten de arbitragecommissie zou moeten hebben, kan gericht gezocht worden naar de juiste invulling van de commissie. Het benaderen van vrijwilligers wordt vereenvoudigd wanneer duidelijk uitgewerkt wordt wat een bepaalde vrijwilliger kan doen. Het duidelijk uitwerken van de taken dient daarom te gebeuren, voordat de zoektocht naar vrijwilligers gestart wordt. Daarna kan een shortlist opgesteld worden van vrijwilligers die benaderd kunnen worden.

Vaak begint het domino-effect met één individu die zich hard maakt voor clubarbitrage. Vaak zal deze persoon de scheidsrechterscontactpersoon (SCP) van de vereniging zijn/worden. De SCP is de spin in het web van de arbitragecommissie. Hij of zij coördineert de activiteiten en stuurt aan waar nodig. Daarnaast is de SCP het aanspreekpunt voor de NBB, daarom raadt de NBB aan om de SCP te registreren in Sportlink. Een handleiding om dit te doen is [hier](#) te vinden.

Tip 2: Organogram

Om de communicatielijnen en de verantwoordelijkheden zichtbaar te maken, is het nuttig een organogram op te stellen van de arbitragecommissie. In één oogopslag zijn de posities van alle betrokkenen te zien, zo weet elke betrokkene zijn plaats en zijn aanspreekpunt. Naast een organogram is het belangrijk dat iedereen zijn taken kent en dat de SCP vaak contact heeft met de leden van de commissie.

Voorbeeld organogram:

Tip 3: Hulp van de concurrent

Het instellen van een arbitragecommissie is de eerste uitdaging voor de vereniging die arbitrageactiviteiten wil organiseren. De vereniging moet opzoek naar personen die arbitragetaken willen uitvoeren. Vooral voor kleine verenigingen een lastige opgave. Kijk daarom niet alleen binnen de verenigingsgrenzen. Het vormen van een arbitragecommissie tussen enkele verenigingen kan bijdragen aan een continu arbitragebeleid. De persoon van club A kan zorgen voor de opleidingen, daar waar de persoon van club B zorgt voor begeleiding. Stem goed de taken af en bespreek de voortgang enkele keren per jaar.

2.2. Arbitrageactiviteiten

Arbitrage is een wezenlijk onderdeel van sport. We kunnen immers niet zonder goede scheidsrechters en tafelofficials. Dit statement zou niet alleen gedeeld moeten worden aan een vergadertafel. Het is belangrijk dat ten aanzien van arbitrage een actief beleid wordt gevoerd binnen de vereniging.

Een vooraf opgesteld plan kan hieraan bijdragen. Wanneer dit opgestelde plan wordt gecommuniceerd met de leden in de vereniging, zullen keuzes verantwoord kunnen worden en zal het draagvlak groeien. Als leden horen dat *“zij verplicht het spelregelbewijs moeten halen”*, zal dit eerder tot weerstand leiden dan dat zij horen dat *“de vereniging het belangrijk vindt dat leden de spelregels kennen, om een veilig sportklimaat te creëren, omdat een toename van de spelregelkennis het plezier tijdens wedstrijden vergroot, omdat spelers en hun trainers/coaches minder in discussie zullen gaan met de scheidsrechters.”*

Tip 4: huidige situatie, droom, actie!

Een vooraf opgesteld plan kan ontstaan in drie stappen: huidige situatie, droom en actie!

Huidige situatie

De arbitragecommissie kan eerst de huidige situatie in kaart brengen. Hiervoor kan het gebruikmaken van deze checklist. Doel van het in kaart brengen van de huidige situatie is dat de arbitragecommissie inzicht krijgt in de positieve en negatieve punten van het huidige activiteiten.

Droom

Uit de analyse van de huidige situatie komen enkele punten naar voren die voor verbetering vatbaar zijn. Dit kan bijvoorbeeld het aantal scheidsrechters zijn, de spelregelkennis binnen de vereniging, de sportiviteit tijdens wedstrijd, de scheidsrechtersbegeleiding of het organiseren van opleidingen. De arbitragecommissie stelt maximaal vier dromen op die het wil verwezenlijken. Omdat het dromen zijn, maakt het niet uit hoe groot deze dromen zijn. Misschien is de droom wel om een scheidsrechter op te leiden die gaat fluiten op de Olympische Spelen.

Actie

Deze dromen kunnen omgezet worden in acties. Per droom kan geformuleerd worden wat nodig is om deze te realiseren. Maak onderscheid tussen lange en korte termijn acties en maak verschillende arbitragecommissieleden verantwoordelijk voor deze verschillende acties. De actie breekt eigenlijk de droom in kleine stukjes. Veel kleine stapjes zijn soms meer waard dan één grote. Schrijf deze acties op in het clubarbitrageplan. In dit routeboek staan enkele ideeën ter inspiratie en aan het eind van elk hoofdstuk staan enkele voorbeelden van onderwerpen die beschreven kunnen worden in het clubarbitrageplan.

Het uitvoeren van deze acties kan onmogelijk gebeuren als de leden van de vereniging de droom niet kennen. Draag daarom de droom altijd uit, dit kan door een pakkende slogan of aandacht tijdens bijeenkomsten. Andere verenigingen hebben bijvoorbeeld een spandoek hangen bij de ingang met *Welkom bij de sportiefste club van Nederland!* Dit spandoek zet niet alleen gasten, maar ook eigen leden aan het denken.

Tip 5: Samenwerking loont!

Waar de ene vereniging een te kort heeft op een bepaald vlak, daar kan een andere vereniging een overvloed aan hebben. Samenwerking in bijvoorbeeld het vrijwilligersbestand is een manier om gaten te vullen. Kijk waar samenwerking mogelijk is en vorm een groepje van vier tot vijf verenigingen. Bespreek dromen/acties en deeloplossingen. Kijk naar je eigen acties en vraag jezelf af waar de buurtverenigingen je mee kunnen helpen. Samen een BS2 opleiding organiseren kan bijvoorbeeld veel makkelijker zijn dan alleen.

2.3. Beschrijven in het Clubarbitrageplan

Voor het beschrijven van de onderdelen de structuur en organisatie in het clubarbitrageplan kan gebruik gemaakt worden van de onderstaande items:

- Welke personen bemensen momenteel de arbitragecommissie?
- Welke posten zijn onbemand en hoe gaan we ervoor zorgen dat ze bemand worden?
- Welke taken hebben de personen in de commissie en aan wie communiceren zij?
- Hoe zorgen we ervoor dat de communicatie met het bestuur optimaal verloopt?
- Wat zijn onze dromen en welke acties horen daarbij?
- Hoe kunnen we samenwerking met collega verenigingen bevorderen?
- Hoe zorgen we ervoor dat dit clubarbitrageplan door de hele vereniging gedragen wordt?
- Enzovoort

3. Klimaat, cultuur, Sportiviteit en Respect

Veel verenigingen starten bij het maken van een clubarbitrageplan bij de werving en de opleiding van nieuwe scheidsrechters. Hoewel dit belangrijke aspecten zijn van clubarbitrage, vergeten veel verenigingen een stap: de stap van klimaat, cultuur, sportiviteit en respect.

Een scheidsrechter zal pas plezier krijgen in het fluiten, wanneer het klimaat in de vereniging goed is. Als er geen sportiviteit en respect richting de scheidsrechters is, zal een scheidsrechter nooit plezier ervaren in het fluiten en zal het bemensen van wedstrijden zeer lastig zijn. Bij een vereniging met een goed klimaat is de aanwijzing veel makkelijker. De stap van werving, opleiding en aanwijzing komt dus altijd na de stap van klimaat, cultuur, sportiviteit en respect.

Elke vereniging wil graag dat het klimaat binnen de vereniging sportief en respectvol is. Aandacht hiervoor is dan ook zeer belangrijk! Vaak begint het creëren van een positief klimaat met bewustwording. Erkennen dat er zaken zijn die voor verbetering vatbaar zijn, is de eerste stap. Zet hierna gericht acties in die het klimaat onder de aandacht brengen en te verbeteren.

3.1. Communicatie

Het uitgangspunt uitspreken dat er ruimte is voor verbetering, zou niet alleen binnen de muren van de bestuurskamer moeten gebeuren, maar de hele vereniging mag weten wat er moet gebeuren. Spreek als vereniging daarom uit wat je wil én wat je van de leden verwacht. Verweef het klimaat in beleidsplannen, maak mensen verantwoordelijk en benut bij communicatie de positieve mogelijkheden.

Tip 6: The Starting Five

EVBV Octopus heeft op een positieve manier haar kernwaarden gecommuniceerd aan haar leden: Het is niet van primair belang wie de punten maakt, het is niet van primair belang wie de assistie geeft. Het is voor onze club Octopus van primair belang dat iedereen zich gerespecteerd voelt, gewaardeerd wordt en plezier heeft met het spelletje basketbal. Daarom zijn The Starting Five opgericht. Deze gedragsregels gelden voor spelers, coaches, scheidsrechters, gasten/toeschouwers en andere betrokkenen bij EVBV Octopus. Voor een club als Octopus staat het plezier van alle leden en niet-leden voorop.

Octopus heeft per Starting Player een lijst met acties opgesteld waar alle leden zich aan moeten houden. Leden en niet-leden kunnen zo concreet gewezen worden op het wenselijk gedrag van de basketballers.

[Klik hier](#) voor meer informatie over The Starting Five.

Het fluiten van wedstrijden is leuk en uitdagend. Positieve communicatie zorgt voor een beter klimaat en een positievere cultuur. Zorg daarom dat je als vereniging veel positief communiceert over arbitrage en dat je scheidsrechters publiekelijk waardeert en bedankt. Scheidsrechters zullen dan makkelijker behouden blijven voor de vereniging.

Tip 7: Positieve communicatie rondom arbitrage

We zijn trots op iedereen die een prestatie levert. Maar niet elke prestatie is even goed zichtbaar. Het is duidelijk dat jeugd die kampioen wordt vermeld wordt op de website, maar ook het hebben van scheidsrechters is iets om trots op te zijn. Communiceer daarom prestaties van de scheidsrechters in regionale of verenigingsmedia.

Om een positief imago rondom scheidsrechters te creëren is een speciale week in het leven geroepen: De Week van de Scheidsrechter. De Week van de Scheidsrechter begint in het eerste speelweekend dat in zijn geheel in oktober valt en loopt tot en met het tweede speelweekend in oktober. De hele Nederlandse sport waardeert in deze week haar scheidsrechters en zet hen extra in het zonnetje. Het perfecte moment voor verenigingen om dit ook te doen! Verenigingen kunnen hun eigen scheidsrechters een podium geven, of (externe) scheidsrechters (extra) belonen, door middel van een presentje of waardering. Door deze acties te delen met [#scheidsbedankt](#) op social media, wordt het bereik van de acties nog groter en laten we gezamenlijk zien blij te zijn met alle scheidsrechters in onze sport!

Tip 8: Week van de Scheidsrechter acties

Voorbeelden van acties voor in de week van de scheidsrechter:

Je bent een toffe peer (High Five Tilburg) – foto link

Taart (Landstede Basketball ZAC) – foto midden

Tof dat je bij ons gefloten hebt! (BC Oirschot) – foto rechts

Voorbeelden zonder foto: Op de foto met de scheidsrechter, een erehaag voorafgaand aan de wedstrijd of een ontbijtje met alle scheidsrechters.

Tip 9: Promotiefilmpje Utrecht Cangoeroes!

BC Utrecht Cangoeroes Dames Senioren 1 heeft een promotiefilmpje gemaakt over arbitrage. Het filmpje is beeldend en laat precies zien waar ze voor staan. Bekijk het filmpje via [deze link](#). Met dit filmpje zijn zij tevens de winnaar geworden van de Week van de Scheidsrechter winactie 2017.

3.2. Klimaat

Het is belangrijk dat de acties om het imago te verbeteren niet door één iemand bedacht worden, betrek de hele vereniging bij de acties die leiden tot een positiever imago. Structurele aandacht voor verbetering van het imago van de scheidsrechter zal leiden tot een positieve ontwikkeling van arbitrage binnen de vereniging. Benader spelers en coaches actief om mee te doen in acties en daag ze uit zelf iets leuks en origineels te verzinnen om de scheidsrechters mee te verrassen.

Samen in actie komen schept een positief klimaat. Een positief klimaat bepaalt of iemand (in de toekomst) wel of geen scheidsrechter wil worden en blijven. Het is daarom wenselijk dat scheidsrechters onderdeel zijn van de vereniging en met respect behandeld worden. Alleen dan zullen mensen een goed gevoel krijgen bij arbitrage en willen tot deze groep horen.

Tip 10: Scheidsrechtersontvangst

Een andere manier van waardering is het regelen van een goede ontvangst van de scheidsrechters. Wanneer vrijwilligers komen fluiten werkt het positief wanneer zij goed worden ontvangen. Met persoonlijke aandacht en een kop koffie voelen scheidsrechters zich direct welkom en kunnen zij zich voorbereiden op hun wedstrijd. Enkele tips om het ontvangst goed te organiseren is te vinden in [de 10 tips voor het ontvangst van scheidsrechters](#).

Vraag na een bezoek van een scheidsrechter naar zijn ervaringen. Na een wedstrijd willen veel scheidsrechters even praten over de wedstrijd. Ga daarom met hem/haar in gesprek en praat over zijn ervaringen bij de club. Zo kan een vereniging leren en het ontvangst verbeteren.

Tip 11: Geef elkaar een hand

Zorg dat bij iedere wedstrijd een line-up voor én na de wedstrijd plaatsvindt, dit is bij basketball gebruikelijk: in een line-up geven spelers elkaar én de scheidsrechters een hand. Elkaar een hand geven is slechts een kleine moeite om waardering uit te spreken. Door dit te verweven in het clubbeleid/arbitragebeleid laat de vereniging zien dat zij een veilig sportklimaat nastreeft.

Tip 12: Uitstraling aan het corps

Als scheidsrechters eruit zien als scheidsrechters, zullen zij zich ook eerder een scheidsrechter voelen. De kleding is daar een belangrijk onderdeel van. Een vereniging kan scheidsrechterskleding beschikbaar stellen voor haar scheidsrechters. Door een stapeltje in de sporthal te leggen kunnen de scheidsrechters altijd goed gekleed aan de wedstrijd beginnen.

PEAK, kledingsponsor van de Nederlandse basketbalscheidsrechters, heeft een speciaal verenigingsscheidsrechtersshirt ontwikkeld. Deze zijn te koop via de site van PEAK. Er kan gekozen worden om het logo van de vereniging te drukken op het shirt. De uitstraling van het corps zal zorgen voor minder commentaar en voor meer respect!

Tip 13: #Zijfluittop!

De campagne #Zijfluittop is een initiatief van NOC*NSF in samenwerking met zeven sportbonden. De campagne richt zich op jonge, enthousiaste meiden die het leuk vinden om te fluiten. Met dit programma laten wij hen zien dat fluiten boeiend, uitdagend, leerzaam en interessant is en dagen we hen uit om meer te leren en hogerop te komen als scheidsrechter.

Uit onderzoek van NOC*NSF blijkt dat vrouwen niet snel zichzelf zullen aanbieden te gaan fluiten. Vaak zijn zij angstig dat zij niet voldoende kwaliteit hebben. Zonde! Ook vrouwen zijn perfect in staat wedstrijden te leiden. Een voorbeeld hiervan is Edith Oudshoorn, via [deze link](#) zie je het filmpje van Edith Oudshoorn, die haar debuut maakte in de Dutch Basketball League.

3.3. Spelregels

Spelregelkennis is een belangrijk onderdeel wanneer het gaat over het klimaat van een vereniging. Veel irritatie tussen spelers/coaches en scheidsrechters ontstaat, omdat één van de deelnemers de spelregels niet (goed genoeg) kent. Als vereniging kan eraan bijgedragen worden dat alle basketballers (inclusief het publiek) de spelregels kennen.

Een tool om basketballers de spelregels te laten leren is [Basketball Masterz](#). In de online tool kunnen basketballers de spelregels oefenen. Wanneer zij de spelregels voldoende beheersen, kunnen zij een toets doen. Na het succesvol afronden van de toets, ontvangen ze het spelregelbewijs, dat symbool staat voor het beheersen van de belangrijkste basisregels van het basketball. Meer informatie over de spelregels en het spelregelbewijs is te vinden op de website [Basketball Masterz](#).

Tip 14: Positief stimuleren spelregelkennis

Wanneer het behalen van het spelregelbewijs positief gestimuleerd wordt, zal het eerder omarmd worden door de leden. Dit kan door basketballers met het spelregelbewijs enkele voordelen te geven. Zij mogen bijvoorbeeld op kosten van de club naar een DBL-wedstrijd, of krijgen een speciale (niet arbitrage gerelateerde) clinic aangeboden door de vereniging. Ook kan er een speciale muur/spandoek gemaakt worden in de kantine van de vereniging, waarop met stift alle namen opkomen van de leden die het spelregelbewijs hebben behaald. Als de helft van een team hierop staat, wil de andere helft natuurlijk niet achterblijven!

Tip 15: Spelregels en ouders

Via Basketball Masterz kunnen alle leden van de NBB hun spelregelbewijs halen. Betrokkenen bij de vereniging die geen lid zijn, zoals ouders, kunnen wel oefenen via de website, maar op dit moment nog niet hun spelregelbewijs halen. Ouders kunnen op een andere manier betrokken worden bij de spelregels, zoals een speciale spelregelavond, of een arbitragecafé.

Tip 16: Arbitragecafé

De spelregels kennen is natuurlijk het begin, maar de spelregels moeten ook worden toegepast. In de regel geldt: zoveel scheidsrechters, zoveel interpretaties. Er zijn bijvoorbeeld scheidsrechters die onder de basket *preventief* alles affluiten en er zijn scheidsrechters die het spel meer door laten gaan. Beide is natuurlijk niet per se goed of fout, maar praten over verwachtingen en visies op situaties kan zowel scheidsrechters als coaches/spelers helpen meer plezier te beleven aan een wedstrijd. Om deze groepen met elkaar te laten praten, bestaan arbitragecafés. In deze cafés discussiëren scheidsrechters en (bijvoorbeeld) coaches over de spelregels. Door te praten over elkaars zienswijzen en beslissingen zal de acceptatie groeien en het spelplezier toenemen. Meer informatie over het organiseren van een Arbitragecafé is [hier](#) te vinden. Een voorbeeld PowerPoint presentatie is [hier](#) te vinden.

Tip 17: Spelregelavonden

In een vriendschappelijke sfeer praten over spelregels is erg goed! Daag leden uit om hun kennis te testen in een spelregelavond. Nodig alle basketballers uit voor een spelregelavond. Verzin iets om ze te enthousiasmeren, maak bijvoorbeeld een quiz van met een prijs of vraag een bekende scheidsrechter de bijeenkomst te leiden. Indien gewenst kan de NBB helpen met input voor een spelregelavond.

Spelregelavonden dragen bij aan de spelregelkennis van de leden, daarnaast is het een mooie manier om het clubgevoel te benadrukken, zonder een verplichting te stellen. De spelregelavond kan dienen als seizoenstart/-afsluiting of voor een belangrijke wedstrijd van het seniorenteam.

3.4. Tevredenheid van de scheidsrechters

Als iemand tevreden is over wat hij/zij doet, gaat hij/zij hiermee door. Daarom kan een vereniging monitoren of de huidige groep scheidsrechters nog altijd tevreden is. Tevredenheid kan zitten in vele zaken: begeleiding, scholing, waardering, binding, enzovoort. Een vereniging kan vragen naar de beleving van de officials in haar club. Bij grotere verenigingen is het raadzaam om hiervoor een vragenlijst te gebruiken. Een voorbeeldvragenlijst is [hier](#) te vinden. Vraag in deze vragenlijst zaken die je als club van de scheidsrechters wilt weten.

Tip 18: Arbitragedag

Het fluiten van wedstrijden is leuk, maar soms is het lastig voor scheidsrechters om veel op de club te zijn. Immers zijn zij druk met het fluiten van wedstrijden, dit kan een grote tijdsdruk met zich meebrengen, met name scheidsrechters die veel bij andere clubs fluiten kan dit voorkomen. Om toch binding met de club te houden, zou een arbitragedag op de club georganiseerd kunnen worden. Op deze dag komen officials van de vereniging (en van omliggende verenigingen) samen om, onder het genot van een hapje en drankje, te praten over arbitrage. Een leuke gastspreker kan de avond aan elkaar praten, eventueel gekoppeld met een workshop. Ook kan op deze dag de tevredenheidsmeting worden ingevuld door de officials.

Op deze manier komen het waarderen, het bijscholen en het monitoren van tevredenheid samen op één dag of avond.

3.5. Beschrijven in het Clubarbitrageplan

Voor het beschrijven van het onderdeel klimaat, imago, Sportiviteit & Respect in het clubarbitrageplan kan gebruikt gemaakt worden van de onderstaande items:

- Wat doen we momenteel aan klimaat, imago, Sportiviteit & Respect?
- Welke acties willen we ondernemen om het klimaat, imago, Sportiviteit & Respect te verbeteren?
- Wat gaan we doen om de spelregelkennis van onze basketballers, trainers, coaches en toeschouwers te verbeteren?
- Wat gaan we doen tijdens de Week van de Scheidsrechter?
- Op welke wijze gaan we afspraken maken over klimaat, imago, Sportiviteit & Respect?
- Hoe gaan we ervoor zorgen dat het commentaar op arbitrage verminderd?
- Hoe monitoren we de tevredenheid van de huidige groep scheidsrechters?
- Enzovoort

4. Werving en opleiding

Wanneer er aandacht is voor een goed sportklimaat, imago, sportiviteit en respect heeft dit een positief effect op (het beeld van) de arbitrage en het werven van nieuwe scheidsrechters. Het is een uitdaging nieuwe vrijwilligers te vinden en dat geldt ook voor nieuwe scheidsrechters. Vraag je daarom af: waarom zou iemand bij onze vereniging scheidsrechter willen zijn? Wat zijn de voordelen? Wat krijgt hij/zij ervoor terug?

4.1. Werving

Een vereniging kan ervoor kiezen het behalen van het Basketbal Scheidsrechter 2-diploma (BS2-diploma) verplicht te stellen, aangezien bij iedere wedstrijd scheidsrechters nodig zijn en 'vele handen, maken licht werk'. Realiseer je echter dat niet iedereen geschikt is om scheidsrechter te zijn. Ga dus actief op zoek naar die leden die het leuk vinden.

Hoe eerder basketballers beginnen met het fluiten van wedstrijden, hoe beter. Veel verenigingen laten scheidsrechters hun eerste wedstrijd fluiten tijdens een competitiewedstrijd, maar veiliger is het om nieuwe scheidsrechters hun eerste wedstrijd te laten fluiten in tijdens een oefenwedstrijd of op een trainingsavond. Start vroeg in een veilige trainingssituatie, zodat iedere basketballer kan ervaren hoe het is om te fluiten. Doe dit onder begeleiding. Een deel zal dan ervaren dat het leuk is om te fluiten en dat het voldoening geeft een wedstrijd tot een goed einde te brengen. Als ze het een paar keer hebben gedaan, is het minder spannend en kun je ze laten deelnemen aan een BS2-opleiding. Zorg dat je de leden die het echt leuk vinden en er goed in zijn actief begeleidt, want deze mensen wil je enthousiast maken en houden.

Tip 19: Geen speler, maar basketballer

Een speler van een club is meer dan alleen speler. Hij/zij is ook vrijwilliger. Daarom kan een vereniging al vroeg beginnen met de leden aan te leren dat een lid van een vereniging geen speler is, maar een basketballer en dat zij zodoende lid zijn om met basketball bezig te zijn. Dit is een andere benadering dan dat zij speler zijn en daarnaast vrijwilliger. Basketballers zorgen voor prettige wedstrijden, zowel als speler, scheidsrechter, coaches, tafelofficial, zaalwacht, bestuurder, enz. Al vanaf de kleinste jeugd kan aan leden worden verteld dat zij moeten fluiten tijdens trainingen (bijvoorbeeld tijdens een afsluitend potje basketbal, als afsluiting van de training). Eén van de basketballers is dan de scheidsrechter. Al vanaf de jongste jeugd leren zij dat fluiten iets is wat erbij hoort. Als een begeleider rondloopt op deze avonden en tips geeft aan deze scheidsrechters worden zij beter en zijn zij minder gespannen voor hun eerste competitiewedstrijd. Het zijn van scheidsrechter begint dus niet met een opleiding, maar al tijdens hun training als speler.

Wanneer basketballers persoonlijk worden gevraagd scheidsrechter te worden, zullen zij eerder geneigd zijn met ja te antwoorden, vooral wanneer zij gevraagd worden door een *sleutelfiguur*. Een sleutelfiguur kan zijn: een trainer/coach, een scheidsrechter van de vereniging of de voorzitter van de vereniging. Het is belangrijk dat de toekomstige scheidsrechter een band heeft met het sleutelfiguur. Een mail sturen met daarin de planning is zelden een goed idee, vooral wanneer een scheidsrechter voor het eerst fluit.

Tip 20: Wervingscampagne

Met een wervingscampagne kan een grote groep (leden) enthousiast gemaakt worden voor het fluiten. Een mogelijkheid is een fotoshoot te houden met de groep scheidsrechters van de vereniging welke in filmpje of flyer verwerkt kan worden. Deze filmpjes/flyers kunnen verspreid worden via social media of de website, zodat extra aandacht wordt besteed aan het worden van scheidsrechter. Een voorbeeld hiervan is de actie *Basketbalscheids: Goede beslissing!*.

4.2. Eerste wedstrijd(en)

Iedere basketballer heeft ooit training gehad voordat hij/zij zijn/haar eerste wedstrijd speelde. Immers is de basketbalsport te lastig om zonder enige vorm van training en begeleiding een wedstrijd te spelen. Toch zetten veel verenigingen hun scheidsrechters zonder enige vorm van informatie, training en begeleiding op wedstrijden. Wanneer de wedstrijd niet goed verloopt, kan dit een negatieve ervaring opleveren. Wanneer de eerste ervaring als scheidsrechter niet positief is, zal dit zijn of haar hele carrière bijblijven of zij willen geen wedstrijden meer fluiten. Wanneer een toekomstig scheidsrechter goed geïnformeerd wordt, voordat zij hun eerste wedstrijd fluiten en dat ze worden begeleid zal het plezier toenemen. Eén van de mogelijkheden is om toekomstig scheidsrechters [De 10 Gouden Tips van Antio Sinterniklaas](#) te laten zien.

Tip 21: Informatieavond

Een informatieavond helpt een groep toekomstige scheidsrechters te informeren over wat het betekent om scheidsrechter te zijn. Tijdens deze avond kan een korte workshop worden gegeven met tips over hoe je een eerste wedstrijd kan fluiten. Ervaren scheidsrechters kunnen zo toekomstige scheidsrechters voorbereiden op hun taak. Geef tips met betrekking tot bijvoorbeeld looplijnen, gebaren, sportiviteit en leiderschap en wedstrijdvoorbereiding. Je kan afsluiten met een clinic, waarbij de deelnemers een wedstrijd spelen en iedereen om de beurt de rol van scheidsrechter op zich neemt.

Tip 22: Boekje stappenplan scheidsrechters

Een eerste wedstrijd is natuurlijk altijd spannend, daarom is het nuttig dat een scheidsrechter voor zijn wedstrijd informatie kan vinden over looplijnen, gebaren, ervaringen van scheidsrechters en wedstrijdvoorbereiding. Daarom is [Het basisboek voor basketbalscheidsrechters](#) gemaakt. Dit stappenplan is een kort boekje met enkele tips and tricks en kunnen gedeeld worden met beginnend scheidsrechters.

Tip 23: Publiek en ouders op de hoogte

De volgende situatie doet zich voor: Je staat voor het verkeerslicht met één auto voor je. Het stoplicht wordt groen en de bestuurder van de auto voor je laat zijn auto afslaan. De eerste reactie is vaak ergernis en een beetje plaatsvervangende schaamte. Immers kan deze persoon duidelijk niet autorijden!

Als we dezelfde situatie erbij pakken, maar nu staat er geen gewone auto voor je, maar een lesauto. Wanneer zijn/haar auto afslaat, is de acceptatie vaak veel groter. Immers moet deze bestuurder nog veel leren.

Tijdens een basketbalwedstrijd gebeurt veelal hetzelfde als bovenstaand. Wanneer het publiek weet dat er een beginnend scheidsrechter op het veld staat, zal het begrip toenemen. Daarom is het belangrijk te communiceren dat de wedstrijd wordt geleid door een beginnend scheidsrechter. Je kunt bijvoorbeeld onder de wedstrijdtafel een vlag hangen met de tekst "Hier fluit een beginnend scheidsrechter", of roep de mededeling om aan het begin van de wedstrijd.

Om een scheidsrechter meer op zijn gemak te laten voelen tijdens zijn eerste wedstrijd, is het ook raadzaam dat de coaches op de hoogte zijn van het feit dat het de eerste wedstrijd is voor de nieuwe scheidsrechter. Deze kunnen hier dan ook rekening mee houden. Verder helpt het wanneer een ervaren scheidsrechter meefluit tijdens de wedstrijd van deze scheidsrechter, zodat hij/zij kan helpen bij de ondersteuning van de nieuwe scheidsrechter.

4.3. Opleidingen

Een scheidsrechter heeft een diploma nodig om een bepaalde wedstrijd te mogen fluiten. Deze diploma's zijn te behalen in een opleiding. In onderstaande tabel is te zien welke opleiding voor welk niveau nodig is.

Niveau	Mannen Senioren	Vrouwen Senioren	Jeugd U18 t/m U22	Jeugd U10 t/m U16
Eredivisie	n.v.t.	D / BS4	D / BS4	E / BS3
Promotiedivisie	D / BS4	D / BS4	D / BS4	E / BS3
Eerste Divisie	D / BS4	E / BS3	E / BS3	E / BS3
Tweede Divisie	E / BS3	E / BS3	E / BS3	E / BS3
Afdeling 1 ^e klasse	E / BS3	E / BS3	F / BS2	F / BS2
Afdeling 2 ^e klasse	F / BS2	F / BS2	F / BS2	F / BS2
Afdeling 3 ^e klasse	F / BS2	F / BS2	F / BS2	F / BS2
Enzovoorts	F / BS2	F / BS2	F / BS2	F / BS2

*In de klassen U14 en lager is het toegestaan om:

- A) 1 onbevoegde scheidsrechter met 1 bevoegde scheidsrechter (bv in het kader van opleiding) te laten fluiten
- B) 1 bevoegde scheidsrechter van 18 jaar of ouder in het bezit van een BS2 diploma de wedstrijd te laten fluiten

Natuurlijk gaat de voorkeur uit naar 2 bevoegde scheidsrechters! Per afdeling kunnen er wijzigingen zijn tav het aanschrijven van scheidsrechters of verenigingen op afdelingsniveau.

4.3.1. Basketball Scheidsrechter 2 – opleiding

De BS2-opleiding is de vervanger van de F-cursus. In de BS2-opleiding leren beginnende scheidsrechters de basistechnieken van het fluiten. De BS2-opleiding wordt georganiseerd door en bij de vereniging (of bij meerdere verenigingen samen). De BS2-opleiding bestaat uit twee workshops: Arbitragetechnieken en Leiderschap en Sportiviteit. Deze workshops bereiden de deelnemers voor op het fluiten van officiële competitiewedstrijden. Daarnaast fluit je in het opleidingstraject nog een aantal wedstrijden onder begeleiding.

Een vereniging regelt zelf de opleiding. Om verenigingen te helpen is het [Factsheet in 10 stappen een BS2-opleiding op jouw vereniging](#) opgesteld. Goede opleidingen dragen bij aan de kwaliteit van de scheidsrechters. Zorg dus voor goede opleiders, eventueel van buiten je eigen vereniging.

4.3.2. Basketball Scheidsrechter 3 – opleiding

De BS3-opleiding is een vervanger van de E-cursus. De BS3-opleiding is voor scheidsrechters die als onafhankelijk scheidsrechter wedstrijden willen leiden, bij landelijke divisies op afdelingsniveau. De BS3-opleiding wordt georganiseerd op een aantal locaties verspreid door het land en duurt ongeveer een half jaar. De BS3-opleiding bestaat uit vier workshops: Spelregelkennis, Arbitragetechniek, Basketballinzicht en Leiderschap en Sportiviteit. Daarnaast fluit een deelnemer enkele afdelingswedstrijden onder begeleiding. Meer informatie over de BS3-opleidingen is [hier](#) te vinden.

4.3.3. Basketball Scheidsrechter 4 – opleiding

De BS4-opleiding is de vervanger van de D-cursus. De BS4-opleiding is voor afdelingsscheidsrechters die als onafhankelijk scheidsrechter wedstrijden wil leiden, bij landelijke wedstrijden, vanaf de eerste divisie. De BS4-opleiding wordt georganiseerd in samenwerking met de medewerker scheidsrechtersopleidingen en duurt ongeveer één jaar. De BS4-opleiding bestaat uit acht workshops. Daarnaast fluit een deelnemer enkele landelijke wedstrijden onder begeleiding. Meer informatie over de BS4-opleidingen is [hier](#) te vinden.

Tip 24: Maak de opleidingen aantrekkelijk

De vereniging kan aspecten aan de opleidingen toevoegen om deze leuker of aantrekkelijker te maken. Bij een BS2-opleiding is het bijvoorbeeld leuk om een (DBL) wedstrijd te bezoeken met de deelnemers. Deze wedstrijd kan gebruikt worden als cursusmateriaal. In een extra avond kan de deelnemers gevraagd worden wat zij geleerd hebben van de DBL-scheidsrechters en wat zij meenemen naar hun eigen wedstrijden. Zo krijgt de opleiding nog meer body en hebben de deelnemers er een leuke avond bij.

4.4. Beschrijven in het Clubarbitrageplan

Voor het beschrijven van het onderdeel Werving en opleiding in het clubarbitrageplan kan gebruikt gemaakt worden van de onderstaande items:

- Welke acties gaan we ondernemen ten aanzien van werving?
- Hoe gaan we toekomstig scheidsrechters motiveren?
- Hoe gaan we toekomstig scheidsrechters benaderen? En wie gaat dit doen?
- Hoe gaan we toekomstig scheidsrechters voorbereiden op hun eerste wedstrijd?
- Hoe houden we scheidsrechters enthousiast na het afronden van een opleiding?
- Enzovoort

5. Begeleiding en doorwikkeling

De uitdaging van scheidsrechters blijft hoog wanneer zij geholpen worden zichzelf te blijven verbeteren. Begeleiding is daarbij een belangrijk punt. Er kan bijvoorbeeld begeleiding worden gegeven tijdens een wedstrijd door feedback te geven op spelsituaties, of door de loopbaan van een scheidsrechter te volgen.

5.1. Coaching

Bij vrijwel elke wedstrijd zijn coaches aanwezig, om de spelers te ondersteunen en te sturen. Ook scheidsrechters verdienen iemand die met hen meekijkt en tips geeft daar waar nodig. Een praktijkbegeleider is een functie die met name geschikt is voor ervaren scheidsrechters die het leuk vinden hun passie, kennis en ervaring over te dragen op een nieuwe generatie collega's.

Tip 25: Praktijkbegeleiders

Voor het begeleiden van scheidsrechters is het goed als een vereniging een paar begeleiders heeft. Echter, er kan ook gebruik gemaakt worden van externe scheidsrechters die bij je vereniging komen fluiten. Vraag hen, ruim van tevoren, of ze misschien wat eerder willen komen of langer willen blijven om mee te kijken met enkele scheidsrechters en hen van tips en feedback te voorzien. Biedt ze een consumptie aan en je zal zien dat deze groep scheidsrechters graag bereid is kennis en ervaringen te delen. Een landelijke/afdelingsscheidsrechter binnen de vereniging heeft vaak veel contactgegevens die gebruikt kunnen worden.

Wanneer de ambitie van de groep scheidsrechters geprikkeld wordt, zullen de scheidsrechters behouden blijven. Vaak vallen enkele scheidsrechters op door hun motivatie en prestaties. Deze groep zou extra ondersteuning kunnen krijgen door middel van (extra) bijscholing en waardering. Geef hen bijvoorbeeld de leiding over hogere wedstrijden/kampioenswedstrijden. Op deze manier kunnen zij zich ontwikkelen en blijven ze zichzelf ontwikkelen, uiteindelijk kunnen zij doorstromen naar de BS3-opleiding en BS4-opleiding.

Tip 26: Scheidsrechterscoaches

Een scheidsrechterscoach begeleidt (beginnende) scheidsrechters in de persoonlijke kant achter het fluiten van wedstrijden. Zij helpen scheidsrechters reflecteren op hun gedrag en begeleiden de scheidsrechter voor tenminste een seizoen.

Positieve coaching zorgt ervoor dat prestaties van scheidsrechters verbeteren en dat geeft hen meer plezier in het fluiten. Als scheidsrechterscoach laat je scheidsrechters nadenken over waar ze verantwoordelijk voor zijn, hoe ze zich gedragen en overkomen en hoe hun contact is met spelers en coaches voor, tijdens en na de wedstrijd. Je leert kijken naar wat er goed gaat of beter kan en dat ook als zodanig te benoemen, eerlijk en concreet.

De scheidsrechterscoach monitort de voortgang van de scheidsrechter en gaat daar waar nodig met hem/haar in gesprek. Een scheidsrechterscoach kan meerdere scheidsrechters onder zich hebben, waardoor meerdere scheidsrechters geholpen kunnen worden. De scheidsrechterscoach is niet altijd aanwezig bij wedstrijd, maar bewaakt de rode lijn van een scheidsrechter.

Tip 27: Video maakt veel duidelijk

Het is leuk om na de wedstrijd te horen wat je goed hebt gedaan en wat beter kan, maar nog leuker is het om te zien wat goed ging. Daarom kan een wedstrijd van een scheidsrechter met ambitie teruggekeken worden door deze wedstrijd te filmen en te bespreken. Wat ging er goed? Waar kon het beter? De motivatie blijft op deze manier voor de scheidsrechter hoog om zichzelf te ontwikkelen.

5.2. Beschrijven in het Clubarbitrageplan

Voor het beschrijven van het onderdeel Begeleiding en doorontwikkeling in het clubarbitrageplan kan gebruikt gemaakt worden van de onderstaande items:

- Hoe gaan we voldoende praktijkbegeleiders werven?
- Hoe worden talentvolle en gemotiveerde scheidsrechters herkent?
- Wat gaan we doen om deze talentvolle en gemotiveerde scheidsrechters door te laten stromen naar de BS3-opleiding en BS4-opleiding?
- Enzovoort

6. Scheidsrechtersplanning

De planning van scheidsrechters is belangrijk in de clubarbitrage. Aanwijzen van scheidsrechters kan namelijk een vorm zijn van beloning, motiveren en helpt bij het behoud van scheidsrechters.

6.1. Juiste scheidsrechter op de juiste plaats

Als de eerste wedstrijd van een scheidsrechter een bijzondere wedstrijd is (zoals een kampioenswedstrijd), kan dit voor extra druk zorgen. Niet fijn als je al gespannen bent. Wanneer de coaches/het publiek dan ook nog fanatiek worden kan een nare ervaring met het arbitragevak ontstaan. Dit willen we natuurlijk proberen te voorkomen! Daarom kan een vereniging rekening houden bij de planning met verschillende aspecten.

Nieuwe scheidsrechters zouden ingepland kunnen worden bij een wedstrijd waar weinig op het spel staat, bij voorkeur bij de jongste jeugd of laagste seniorenklassen. Op deze manier maken zij op een prettige manier kennis met het zijn van scheidsrechter en is de ruimte om fouten te mogen maken wat groter. Op deze manier wordt de planning gebruikt om nieuwe scheidsrechters te motiveren. Het is aan te raden om nieuwe scheidsrechters te koppelen aan meer ervaren scheidsrechters, zodat deze kan sturen en begeleiden.

Wanneer een scheidsrechter meer ervaring heeft in het fluiten van wedstrijden én gemotiveerd is, kan de planning helpen bij het belonen van scheidsrechters. Deze scheidsrechters kunnen bijvoorbeeld ingezet worden tijdens kampioenswedstrijden. Wanneer zij persoonlijk worden gevraagd de kampioenswedstrijd te fluiten, voelen ze zich vereerd en zorgt dat voor een positieve 'arbitrage-ervaring'. Zorg ook hier voor goede begeleiding, als iemand zijn of haar eerste kampioenswedstrijd fluit.

Tip 28: Het scheidsrechtersteam

Een wedstrijd heeft vele officials nodig. Naast twee scheidsrechters zijn ook een begeleider en enkele tafelofficials nodig. Een heel team staat dus elke wedstrijd klaar. Bij de planning is het nuttig om hen ook als team aan te wijzen. Wanneer de planning gecommuniceerd wordt kan direct worden gezien wie je mede scheidsrechter is, wie de tafelofficials zijn en wie de begeleider is. Alle functies zijn in te vullen in Sportlink.

Soms wil een scheidsrechter niet hoger fluiten dan een bepaald niveau. Respecteer dit en houd er rekening mee bij de planning. Wanneer een scheidsrechter hoger wordt ingedeeld dan hij of zij eigenlijk wil, brengt dat extra spanning met zich mee en kan iemands enthousiasme over arbitreran afnemen.

Tip 29: De wensen van de scheidsrechters

Laat scheidsrechters aan het begin van ieder seizoen en na het afronden van een opleiding kenbaar maken wat hun wensen zijn en houd daar zoveel mogelijk rekening mee. Het plezier en gevoel van waardering zal hierdoor toenemen.

Door scheidsrechters voorafgaand aan een seizoen een vragenlijst te geven met daarop de vraag welke teams zij zouden willen fluiten, zullen scheidsrechters altijd zelf de regie houden over het niveaus van de wedstrijden. Sommige scheidsrechters houden bijvoorbeeld niet van heren senioren wedstrijden, terwijl anderen niets liever fluiten. Door een goede match te maken tussen wedstrijd en scheidsrechter zal de tevredenheid toenemen en het behoud groeien.

6.2. Beschrijven in het Clubarbitrageplan

Voor het beschrijven van het onderdeel Scheidsrechtersplanning in het clubarbitrageplan kan gebruikt gemaakt worden van de onderstaande items:

- Hoe kunnen we scheidsrechters inplannen, rekening houdend met hun wensen?
- Hoe communiceren we planning?
- Hoe communiceren we bijzondere wedstrijdplanningen, zoals kampioenswedstrijden?
- Enzovoort

7. Arbitrageproof

Clubarbitrage is een middel om richting te geven aan het arbitragebeleid en arbitrageactiviteiten binnen verenigingen. Om te laten zien dat jouw vereniging een goed arbitragebeleid heeft, is de certificering Arbitrageproof in het leven geroepen. Verenigingen die Arbitrageproof zijn, laten zien dat zij werk maken van hun scheidsrechtersbeleid, de juiste mensen op de juiste plek hebben en oog hebben voor sportiviteit en respect.

De voorwaarden om Arbitrageproof te worden zijn:

- Er is een scheidsrechterscontactpersoon binnen de vereniging die geregistreerd staat in Sportlink
- Arbitrage is opgenomen in het beleidsplan van de vereniging.
- Het arbitragebeleid is opgenomen in een clubarbitrageplan
- Wedstrijden in de vereniging worden geleid door opgeleide scheidsrechters
- Aandacht om alle competitie spelende leden van 14 jaar en ouder in het bezit te laten zijn van een spelregelbewijs

Aan het begin van ieder seizoen krijgt de scheidsrechterscontactpersoon een vragenlijst met de vragen of ze arbitrageproof zijn. Wanneer alle vragen met *ja* worden beantwoord, zullen deze gecontroleerd worden. Wanneer de verenigingen arbitrageproof blijkt te zijn, wordt zij beloond met een oorkonde.

Deze vragenlijst wordt jaarlijks verstuurd aan iedere vereniging. Dus ook wanneer een vereniging eenmaal arbitrageproof blijkt te zijn zal worden gemonitord of dit nog altijd het geval is.

Wij wensen jullie vooral veel succes en vergeet niet vragen te stellen aan arbitrage@basketball.nl wanneer je er niet helemaal uit komt!